

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Козелецького геріатричного пансіонату
27.11.2025

м. Чернігів, 2025 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 27.11.2025 групою НПМ здійснено відвідування Козелецького геріатричного пансіонату (далі – Пансіонат, Заклад).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Жмака Ірина Миколаївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Кебець Інна Андріївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Шумська Наталія Олександрівна, регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Чернігівській області.

Загальна інформація.

Пансіонат знаходиться за адресою: вул. Братів Гжицьких, буд. 1, с. Часнівці, Чернігівський р-н., Чернігівська обл., 17005.

Керівник Закладу: директор Гридько Олег Іванович.

Пансіонат діє на підставі Положення про Козелецький геріатричний пансіонат, затвердженого наказом начальника Управління комунального майна Чернігівської обласної ради від 27.04.2025 № 50 (далі - Положення).

Відповідно до Положення Пансіонат є комунальним стаціонарним інтернатним закладом соціального захисту, утвореним для цілодобового проживання (перебування) та догляду за громадянами похилого віку та особами з інвалідністю, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового, медичного обслуговування, соціальних послуг і комплексу реабілітаційних заходів (далі - підопічні).

Пансіонат є об'єктом права спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Чернігівської області (далі – Власник). Від імені територіальних громад повноваження Власника здійснює Чернігівська обласна рада.

Пансіонат відповідно до делегованих Власником повноважень, перебуває в управлінні Чернігівської обласної державної адміністрації та підпорядковується Департаменту соціального захисту населення Чернігівської обласної державної адміністрації.

Пансіонат має такі структурні підрозділи:

геріатричне відділення – для постійного проживання громадян похилого віку, які досягли пенсійного віку, осіб з інвалідністю старше 18 років, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, побутового обслуговування,

надання медичної допомоги, яким згідно з медичним висновком не протипоказано перебування у Пансіонаті;

психоневрологічне відділення – для тимчасового або постійного проживання/перебування громадян похилого віку та осіб з інвалідністю віком старше 18 років із стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, побутового обслуговування, надання медичної допомоги, комплексу реабілітаційних послуг і яким згідно з висновком лікарсько-консультативної комісії за участі лікаря-психіатра не протипоказане перебування у відділенні.

Пансіонат розрахований на перебування 250 осіб, зокрема облаштовано 243 ліжко-місця в геріатричному відділенні та 7 в психоневрологічному відділенні. На дату відвідування чисельність підопічних становила 245 осіб (з яких фактично проживали 242 підопічних), із них 3 перебували на лікуванні в стаціонарі. Із загальної кількості підопічних Пансіонату – 115 чоловіків та 130 жінок. 105 підопічним встановлено групу інвалідності, 7 осіб визнані у встановленому законодавством порядку недієздатними, з яких 6 осіб знаходяться під опікою Закладу.

3-поміж проживаючих в Пансіонаті – 22 підопічних перебувають у Закладі за тимчасовим направленням (евакуйовані) з відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання Територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Семенівської міської ради. Усього серед мешканців Пансіонату 27 осіб мають статус ВПО.

Фінансування Закладу у 2024 році становило 55432562 грн – загальний фонд. Фінансування на 2024 рік затверджено у розмірі 59362098 грн. Протягом січня-жовтня поточного року на спеціальний фонд надійшло 31971811 грн благодійних внесків.

Штатна чисельність працівників Пансіонату становить 216,5 штатних одиниць. За тарифікаційним списком працівників станом на 2025 рік у Закладі наявні 72,25 вакантних посад.

У медичному відділенні штатна чисельність працівників – 41,75 штатних одиниць. Медичний супровід, згідно штатного розпису, здійснюють: лікар загальної практики-сімейний лікар (4 шт. од.), лікар-психіатр (1 шт. од.), лікар-геріатр (1 шт. од.), лікар-невропатолог (1 шт. од.), ерготерапевт (2,5 шт. од.), фізичний терапевт (1 шт. од.), фахівець з фізичної реабілітації (2 шт. од.), старша сестра медична б/к (1 шт. од.), сестра медична б/к (22,25 шт. од.), сестра медична 1 к. (3 шт. од.), сестра медична з лікувальної фізкультури (2 шт. од.), сестра медична з фізіотерапії (1 шт. од.), сестра медична з масажу (2 шт. од.), сестра медична з дієтичного харчування (1 шт. од.).

При цьому, згідно з тарифікаційним списком в Пансіонаті вакантними є 4 посади лікаря загальної практики-сімейного лікаря, 1 посада лікаря-психіатра, 1 посада лікаря-геріатра, 1 посада лікаря-невропатолога, 2,5 посада ерготерапевта, 1 посада фізичного терапевта, 2 посади фахівця з фізичної реабілітації, 12 посад сестри медичної б/к, 2 посади сестри медичної

з лікувальної фізкультури, 1 посада сестри медичної з фізіотерапії, 2 посади сестри медичної з масажу.

Пансіонат отримав ліцензію (реєстраційне досьє від 26.12.2019 № 43/2612-М) на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю: організація і управління охороною здоров'я, загальна практика – сімейна медицина, фізіотерапія; за спеціальністю молодшого спеціаліста з медичною освітою: сестринська справа.

Медична частина забезпечена лікарськими засобами соматичних груп, також наявні психофармакологічні препарати.

Сума витрат на медикаменти на одну особу на день, станом на день відвідування, складає 15,30 грн.

В усіх підопічних є укладені декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, вони отримують медичні послуги, передбачені програмою державних гарантій медичного обслуговування населення у 2025 році, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 24.12.2024 № 1503.

Медична частина Закладу складається з кабінетів лікаря, старшої медичної сестри, поста медичної сестри, маніпуляційної кімнати. Також функціонують відокремлене приймально-карантинне відділення на 3 ліжко-місця та ізолятор.

У 2023 році в Пансіонаті померло 47 осіб, в 2024 році – 66, на день відвідування у 2025 році – 58 осіб.

У осіб з інвалідністю розроблені індивідуальної програми реабілітації згідно наказу Міністерства охорони здоров'я України від 08.10.2007 № 623 «Про затвердження форм індивідуальної програми реабілітації інваліда, дитини-інваліда та Порядку їх складання». На кожного підопічного ведуться особові справи, підписуються договори про надання соціальної послуги.

Підопічні проживають у триповерховій адміністративно-житловій будівлі в одно-, дво- та тримісних кімнатах з урахуванням стану їхнього здоров'я (фото 1, 2, 3). Кожна кімната облаштована санітарним вузлом. Підопічні користуються власними речами та телефонами.

У холах облаштовані зони відпочинку, наявні телевізори для спільного перегляду. Санітарний стан постільної білизни та одягу підопічних задовільний. Групою НППМ встановлено, що одяг та інший м'який інвентар персоналізовано. Підопічні мають необхідний сезонний одяг.

Для здійснення щоденних санітарно-гігієнічних процедур облаштовано душові кімнати. Пансіонат забезпечений холодною водою цілодобово, для підігріву води наявні бойлери.

Підопічні Пансіонату забезпечені відповідно до встановлених норм чотириразовим раціональним харчуванням, в тому числі і дієтичним з урахуванням віку і стану здоров'я (столи № 2, № 5, № 9). Розроблено перспективне тижневе меню на весняно-літній та осінньо-зимовий період, наявне щоденне та перспективне меню. Групою НППМ відмічено належну

організацію роботи та належний стан ведення документації сестрою медичною з дієтичного харчування.

Для підопічних облаштовано обідню залу на 60 місць (фото 4), маломобільні та лежкові хворі підопічні харчуються в кімнатах. Видатки на харчування на одну особу на добу становлять 144,93 грн.

Приміщення харчоблоку утримується в робочому стані, наявне необхідне обладнання для виробництва та зберігання харчових продуктів. Створені умови для дотримання технології приготування страв та зберігання продуктів. Заклад забезпечено столовим та кухонним посудом, інвентарем, мийними та дезінфекційними засобами.

Працівники харчоблоку вчасно проходять періодичні профілактичні медичні огляди.

Керівництво Закладу співпрацює з представниками громадських та благодійних організацій щодо забезпечення харчовими продуктами, засобами гігієни, постільною білизною тощо.

У Закладі наявний стенд, де розміщено інформацію про права і обов'язки отримувача соціальної послуги, також розміщено стенд з інформацією про адреси та телефони посадових осіб (зокрема Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини) та гарячих ліній, на які вони можуть звертатись у разі порушення їх прав та інтересів (фото 5).

Для підопічних організовано дозвілля: вони мають змогу відвідувати бібліотеку, займатися в гуртках за інтересами; облаштована молитовна кімната.

Територія Пансіонату огорожена, вхід на неї здійснюється через пропускний пункт. Прилегла територія облаштована зонами відпочинку та критими альтанками. Підопічні вільно пересуваються територією Пансіонату, а також мають доступ до своїх житлових кімнат та ліжок протягом дня.

Члени групи НПМ провели особисте конфіденційне спілкування з 54 підопічними та 8 працівниками Закладу, а також ознайомились з особовими справами підопічних, оглянули житлові та допоміжні приміщення.

Під час конфіденційного спілкування підопічні скарж щодо жорстокого, нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження з боку персоналу не висловили.

Крім того, керівництво та працівники Пансіонату сприяли членам групи НПМ у проведенні відвідування та оперативно реагували на зауваження та вживали заходів щодо усунення недоліків.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 22.09.2021.

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились рекомендації Чернігівській обласній державній адміністрації:

вжити невідкладних заходів щодо забезпечення видатків на проведення медичних оглядів підопічних Пансіонату, а також проведення ремонтних робіт та облаштування прогулянкових майданчиків та альтанок;

спільно з адміністрацією Пансіонату вжити заходів щодо заповнення вакантних посад медичної частини Пансіонату, з метою належного догляду за хворими підопічними. Розглянути можливість направлення до даної установи необхідних спеціалістів після закінчення медичного закладу;

Департаменту соціального захисту населення Чернігівської ОДА перевірити особові справи підопічних Пансіонату на предмет відповідності доходів цих осіб, зазначених в договорах при оплаті за надані послуги.

Козелецькому геріатричному пансіонату:

вжити заходів щодо створення безбар'єрного середовища для маломобільних підопічних та пристосувань в душових кабінах, санвузлах тощо;

облаштувати на кожному поверсі інформаційний куточок щодо правової допомоги підопічним;

вирішити питання забезпечення ліжкових підопічних достатньою кількістю ширм та зобов'язати персонал використовувати їх при здійсненні гігієнічних процедур та для інших потреб;

забезпечити ліжковим підопічним право на регулярні прогулянки на свіжому повітрі;

на прогулянкових майданчиках встановити покриття від сонячних променів та атмосферних опадів;

забезпечити витрачання коштів підопічних для придбання товарів, в інтересах підопічних за їх зверненнями;

вжити заходів щодо забезпечення підопічних новими кріслами колісними, ортопедичним взуттям, термін експлуатації яких сплинув.

Зазначені рекомендації були частково усунуті, про що повідомлено Чернігівською обласною державною адміністрацією у листі від 29.10.2021 № 01-01-27/8947. Зокрема повідомлено про забезпечення підопічних новими технічними засобами реабілітації, а саме кріслами колісними відповідно до їх потреб. З метою доукомплектування медичного відділення фахівцями, зокрема лікарями, проводиться робота з районним центром зайнятості. Проведено медичні огляди всім підопічним за направленням сімейного лікаря. Вживаються заходи щодо створення безбар'єрного середовища для маломобільних підопічних, у санвузлах на другому поверсі встановлені поручні. На території Пансіонату облаштовано прогулянкові майданчики та альтанки. До Головного управління Пенсійного фонду України в Чернігівській області від імені підопічних були надіслані заяви щодо уточнення розміру їхніх пенсій та отримані довідки з діючим розміром і вживаються заходи щодо зміни умов надання соціальних послуг підопічним. У доступному місці облаштовано стенди, на яких зазначено правову інформацію, телефони посадових осіб та гарячі лінії, за якими підопічні можуть звернутися у разі потреби. На першому та другому поверхах розташовані скриньки для скарг та пропозицій.

II. ФАКТИ ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку підопічних в умовах воєнного стану (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 11 Конвенції про права осіб з інвалідністю, стаття 3 Конституції України, Закон України «Про правовий режим воєнного стану»).

1. Статтею 11 Конвенції про права осіб з інвалідністю передбачено, що держава відповідно до своїх зобов'язань за міжнародним правом, зокрема міжнародним гуманітарним правом та міжнародним правом з прав людини, вживає усіх необхідних заходів для забезпечення захисту й безпеки осіб з інвалідністю у ситуаціях ризику, зокрема в збройних конфліктах, надзвичайних гуманітарних ситуаціях та під час стихійних лих.

В Закладі наявне підвальне приміщення, яке внесено до Переліку об'єктів фонду захисних споруд як протирадіаційне укриття. Однак, згідно з Актом оцінки стану готовності захисної споруди цивільного захисту від 26.08.2024 зазначене укриття перебуває у технічному аварійному стані та визнано таким, що не відповідає поняттю протирадіаційне укриття і оцінюється як не готове для використання за призначенням (фото 7, 8). Крім того, комісією у складі заступника директора та юрисконсульта Пансіонату, заступника Козелецького селищного голови, представників Козелецької селищної ради, Чернігівського районного управління Головного управління ДСНС України у Чернігівській області, Чернігівського районного управління Держпродспоживслужби в Чернігівській області, Відділення поліції № 1 Чернігівського районного управління поліції Головного управління поліції в Чернігівській області надано спеціальний висновок Пансіонату, а саме розглянути можливість виключення цього об'єкту за погодженням з Державною службою із надзвичайних ситуацій України із фонду захисних споруд.

Опитуванням підопічних встановлено, що під час оголошення у регіоні сигналу «Повітряна тривога» вони продовжують перебувати у житлових кімнатах.

Відсутність захисних споруд створює потенційну загрозу життю та здоров'ю осіб, які перебувають у Закладі, та свідчить про порушення вимог щодо безпеки в умовах надзвичайної ситуації. Зазначене не відповідає пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт), абзацу другого підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185 (далі – Критерії діяльності).

2. Відповідно до пункту 6.3.3. Державних будівельних норм «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» В.2.2-18:2007 (далі – ДБН В.2.2-18:2007) житлові групи приміщень для лежачих хворих слід розміщувати не вище третього поверху, а для осіб, що пересуваються у кріслах колісних,

не вище другого поверху. Усупереч зазначених вимог ДБН В.2.2-18:2007 у Пансіонаті житлові приміщення ліжкових хворих підопічних та користувачів крісел колісних розміщено, в тому числі, на третьому поверсі, що може становити загрозу життю та здоров'ю підопічних у разі евакуації при виникненні надзвичайної ситуації.

3. Під час відвідування встановлено факт неналежного реагування адміністрації Пансіонату на випадок травматизму підопічного, що призвів до його смерті. Зокрема, при ознайомленні з медичною документацією в Пансіонаті було виявлено випадок смерті підопічного в закладі охорони здоров'я внаслідок отримання травми.

15.07.2024 підопічний С. був доставлений до КНП «Козелецька лікарня інтенсивного лікування» з тілесними ушкодженнями у вигляді переломів шийних хребців С1 та С2, отриманих унаслідок падіння з балкона власної кімнати в Пансіонаті, про що наявний запис у Журналі обліку випадків травматизму. Під час лікування у неврологічному відділенні стан підопічного погіршився, у зв'язку з чим його було переведено до відділення інтенсивної терапії, де 24.07.2024 він помер. За вказаним фактом здійснювалося кримінальне провадження, яке в подальшому було закрито старшим слідчим слідчого відділу відділення поліції № 1 Чернігівського районного управління поліції Головного управління поліції у Чернігівській області.

Разом з тим, встановлено, що адміністрацією Пансіонату не було проведено службового розслідування обставин отримання травми підопічним, не вжито заходів щодо з'ясування причин та умов, що призвели до травматизму, а також не забезпечено належного аналізу ризиків для життя та здоров'я підопічних.

Виявлені факти свідчать про неналежне виконання адміністрацією Пансіонату покладених на неї обов'язків щодо забезпечення безпеки підопічних та організації належного реагування на випадки травматизму, що створює загрозу життю та здоров'ю осіб, які перебувають у Закладі.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України, статті 283 та 284 Цивільного кодексу України).

4. Згідно з тарифікаційним списком працівників на 2025 рік у Закладі наявна значна кількість вакантних посад медичного персоналу, а саме: з 43 штатних посад вакантними є 30, що становить близько 70 % від загальної чисельності. Зазначене свідчить про недостатній рівень укомплектованості Закладу медичними кадрами, що, у свою чергу, може негативно впливати на повноту та якість надання медичних послуг підопічним. Така ситуація призводить до неможливості належного моніторингу стану здоров'я цих осіб, що підвищує ризики несвоєчасного виявлення та лікування захворювань.

В тому числі в Закладі вакантною є посада лікаря-психіатра, що ускладнює надання кваліфікованої психіатричної допомоги пацієнтам із психічними розладами, зокрема здійснення діагностики, лікування та спостереження, а також

вчасне корегування призначеного лікування та потребі у фізичній фіксації підопічного.

5. Групою НПМ з'ясовано, що медичним персоналом Закладу у випадках отримання підопічними тілесних ушкоджень не складається довідка про фіксацію тілесних ушкоджень (форма первинної облікової документації №511/о) відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 02.02.2024 № 186. Відсутність належного документування фактів тілесного ушкодження може перешкоджати ефективному розслідуванню випадків травмування у подальшому.

У Звіті Європейського комітету з питань запобігання катуванням та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – ЄКЗК) за наслідками візиту до України 08 - 21 грудня 2017 року (СРТ/Inf (2018) 41) зазначено, що делегація Комітету зафіксувала випадок, коли в медичному журналі був задокументований пацієнт із травмами, отриманими під час оформлення у заклад. Однак опис тілесних ушкоджень був надто загальним і не дозволяв здійснити жодної судово-медичної оцінки.

У зв'язку з цим ЄКЗК рекомендує українській владі забезпечити ретельну та повну фіксацію всіх виявлених тілесних ушкоджень, як під час оформлення до закладу, так і у подальшому періоді перебування.

6. Всупереч вимогам наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкції щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форм власності та підпорядкування» від 14 лютого 2012 року № 110 (далі наказ МОЗ № 110), у Пансіонаті медична документація ведеться у формі «Історія хвороби», що не відповідає встановленим нормативним вимогам.

7. У медичній частині Закладу не ведеться Журнал реєстрації амбулаторних пацієнтів, що порушує вимоги Інструкції щодо заповнення форми первинної облікової документації № 074/о «Журнал реєстрації амбулаторних пацієнтів», затвердженої наказом МОЗ № 110.

8. У маніпуляційному кабінеті відсутні протоколи догоспітальної допомоги, форми та порядок ведення яких затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 05.06.2019 № 1269 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги», що ускладнює вчасне діагностування та подальшу якість надання необхідної допомоги підопічним у разі виникнення невідкладних станів.

9. Під час ознайомлення з медичною документацією підопічних встановлено, що Пансіонатом не організовується проведення щорічних медичних оглядів підопічних вузькопрофільними спеціалістами. Оскільки особи похилого віку належать до вразливої категорії населення, яка потребує постійного лікування та медичного догляду, Заклад має забезпечити дотримання медико-соціальних стандартів, які включають періодичні огляди.

Відсутність систематичних профілактичних оглядів підвищує ризик несвоєчасного виявлення захворювань та призначення відповідного лікування,

що може призвести до розвитку ускладнень, погіршення стану здоров'я та зниження якості життя підопічних.

10. У порушення пункту 35 Типового положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2020 № 772 (далі – Типове положення), житлові кімнати не обладнані кнопками виклику персоналу. У разі потреби в екстреній медичній допомозі у підопічних виникає проблема у своєчасному зверненні за допомогою до медичних працівників.

Право на захист від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження (стаття 28 Конституції України, стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод).

11. До посадових інструкцій (функціональних обов'язків) персоналу не включено пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження, як це передбачено статтею 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Конвенції з захисту прав людини та основоположних свобод).

12. У ході відвідування Закладу групою НППМ встановлено перенаселення в окремих житлових кімнатах підопічних, що є порушенням норм житлової площі на особу та не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007.

У житлових кімнатах площею 12,2 м² мешкає по 2 підопічних, площею 14,1 м² – 3 підопічних, тобто на одну особу припадає 6,1 м² або 4,7 м². Таким чином, порушуються норми площі на одну особу, передбачені чинним законодавством (8 – 10 м²).

Згідно з підпунктом 6.1.1.2 пункту 6.1 ДБН В.2.2-18:2007 площі житлових кімнат у відділеннях для осіб, спроможних самостійно пересуватись, і для осіб з інвалідністю, які пересуваються на кріслах колісних, повинні становити не менше 8 м² і 10 м² відповідно на одну особу, але не менше 10 м² і 12 м² у випадку одномісних кімнат. Площі житлових кімнат у відділенні для ліжкових хворих приймаються з розрахунку не менше 8 м² на людину, але не менше 9 м² – в одномісних.

13. Всупереч вимогам пункту 2 розділу VIII Державного стандарту де передбачено, що заходи особистого догляду здійснюються при зачинених дверях або за ширмою та з обмеженою кількістю помічників та пункту 35 Типового положення житлові кімнати для двох і більше осіб не облаштовані ширмами для забезпечення приватності під час переодягання, проведення санітарно-гігієнічних процедур.

Це може мати негативний вплив на психологічний стан осіб, які перебувають у Пансіонаті.

14. У Пансіонаті обмежується право ліжкових хворих і маломобільних підопічних на прогулянки. Мешканці, які проживають на верхніх поверхах і не можуть самостійно пересуватись, фактично позбавлені доступу до свіжого повітря.

Порушення права осіб на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 25 Загальної декларації прав людини, стаття 48 Конституції України).

15. У порушення вимог статті 20, частини першої статті 49 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», статті 20 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» групою НПМ виявлено тарганів у приміщеннях кухні харчоблока Закладу, що свідчить про неналежний санітарно-гігієнічний стан зазначених приміщень та порушує вимоги санітарного законодавства щодо забезпечення безпечних умов приготування та зберігання харчових продуктів (фото 8).

Зазначене порушення було усунуто під час підготовки звіту, а саме товариством з обмеженою відповідальністю проведено дезінсекцію приміщень харчоблока (фото 9).

16. Під час відвідування встановлено, що у приміщенні складу зберігаються продукти харчування, у яких закінчився термін придатності (26 упаковок по 10 шт. крупи «горох» з терміном придатності до 21.10.2025), що є порушенням вимог Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» (фото 10). На виконання рекомендацій групи НПМ зазначене порушення було усунуто. Комісією призначеною наказом директора Пансіонату від 06.01.2025 № 6 складено акт списання зазначених харчових продуктів та проведено їх утилізацію.

17. Туалетні кімнати в деяких житлових приміщеннях знаходяться в неналежному санітарно-гігієнічному стані та потребують проведення ремонтних робіт (фото 11).

Порушення прав осіб з інвалідністю (статті 9, 26 Конвенції про права осіб з інвалідністю, Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», статті 23, 7 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні»).

18. У порушення пункту 6 Типового положення Закладом не забезпечується проведення комплексу реабілітаційних заходів підопічним. У Пансіонаті відсутня посада лікаря-реабітолога, а передбачені штатним розписом посади ерготерапевта, фізичного терапевта, фахівця з фізичної реабілітації, сестри медичної з лікувальної фізкультури та сестри медичної з масажу станом на дату відвідування є вакантними. У Пансіонаті не створено реабілітаційну комісію, відповідальну за розроблення, затвердження та моніторинг виконання індивідуальних планів комплексної реабілітації (абілітації).

Зазначене свідчить про відсутність належного механізму надання реабілітаційних послуг особам з інвалідністю та маломобільним підопічним та перешкоджає реалізації прав підопічних на якісну комплексну підтримку, адаптацію та відновлення функціональних можливостей.

19. Приміщення Закладу не повною мірою пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та підопічних, які належать до маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» (далі – ДБН В.2.2-40:2018), а саме:

початок та закінчення зовнішніх пандусів не виділені/не оснащені контрастним кольором або попереджувальними контрастними смугами, що є порушенням вимог підпунктів 8.4.2.4. ДБН В.2.2-40:2018 (фото 12);

в душових кімнатах відсутні поручні, штанги, поворотні або відкидні сидіння, що є порушенням підпункту 11.6 ДБН В.2.2-40:2018;

в коридорах відсутні горизонтальні поручні з обох боків на висоті 0,7 м і 0,9 м для полегшення пересування малорухливим особам, що є порушенням вимог пунктів 5.1.4, 5.2.3 ДБН В.2.2-40:2018, які регламентують монтування поручнів з обох боків маршрутів руху для маломобільних осіб на зазначених висотах.

Порушення права на свободу та особисту недоторканість (стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 29 Конституції України).

20. Під час відвідування встановлено, що у Пансіонаті запроваджено обтяжливу та багатоетапну процедуру отримання перепустки для виходу підопічних за межі Закладу. Зазначена процедура фактично обмежує свободу пересування підопічних, оскільки для отримання дозволу вони зобов'язані спочатку звернутися до медичного працівника для підпису перепустки, а після цього отримати окремих дозвіл у директора Закладу. Такий порядок має ознаки необґрунтованого адміністративного контролю та свідчить про неправомірне втручання в особисту свободу підопічних і створює ризик системного порушення їхніх прав.

Обмеження свободи пересування підопічних суперечить нормам міжнародного та національного законодавства, зокрема статті 13 Загальної декларації прав людини та статті 12 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, які гарантують кожній людині право на свободу пересування та вільний вибір місця перебування.

Порушення права володіти, користуватися та розпоряджатися своєю власністю (стаття 1 Протоколу 1 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 41 Конституції України, статті 60, 71 Цивільного кодексу України)

21. У Пансіонаті порушуються майнові права недієздатних підопічних, щодо яких Заклад виступає опікуном. Зокрема, підопічні обмежені у можливості вільно розпоряджатися власними коштами.

На рахунках недієздатних підопічних обліковуються значні суми коштів (підопічний М. – 103 тис. грн, підопічний К. – 97 тис. грн), які могли використовуватися для задоволення їхніх повсякденних потреб, реабілітації та покращення умов проживання.

Це суперечить вимогам статті 60 Цивільного кодексу України, де зазначено, що опікун зобов'язаний діяти в інтересах особи, яка перебуває під опікою, а також забезпечувати дотримання її прав, у тому числі майнових.

Порушення права на ефективні засоби юридичного захисту (стаття 13 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, статті 40, 57, 59 Конституції України)

Закладом недостатньо забезпечується взаємодія з системою безоплатної правничої допомоги.

Під час конфіденційного спілкування з підопічними ними озвучувалась потреба в отриманні правничих консультацій та юридичного супроводу, зокрема з питань захисту майнових, соціальних та особистих немайнових прав.

Водночас належна організація доступу підопічних до безоплатної правничої допомоги Закладом не забезпечується, що суперечить вимогам статті 59 Конституції України, згідно з якою кожен має право на професійну правничу допомогу.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Міністерству соціальної політики, сім'ї та єдності України, Національній соціальній сервісній службі України:

у межах компетенції та повноважень, перевірити викладені факти порушень вимог законодавства, зокрема права підопічних на життя, безпеку, охорону здоров'я, реабілітацію, гідне поводження та наявності підстав вжити заходів реагування.

2. Чернігівській обласній військовій адміністрації:

вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності; забезпечити контроль за додержанням прав підопічних;

вирішити питання облаштування або визначення альтернативних захисних споруд для підопічних;

сприяти кадровому забезпеченню Закладу;

розглянути можливість виділення додаткового фінансування Закладу задля усунення недоліків, викладених у звіті.

3. Козелецькому геріатричному пансіонату:

забезпечити вжиття невідкладних заходів до усунення порушень прав підопічних;

дотримання безпекових заходів при оголошенні сигналу «Повітряна тривога»;

вжити заходів для укомплектування медичними кадрами, у тому числі шляхом сумісництва вакантних посад медичних працівників;

організувати щорічні профілактичні огляди підопічних вузькопрофільними спеціалістами;

забезпечити ведення медичної документації відповідно до вимог законодавства;

забезпечити належне документування медичними працівниками тілесних ушкоджень підопічних;

оснастити житлові кімнати кнопками виклику персоналу;

запровадити постійний контроль за санітарним станом харчоблока та дотриманням строків придатності продуктів;

провести ремонт санітарних приміщень;

організувати надання комплексних реабілітаційних послуг підопічним;

привести будівлю у відповідність до вимог інклюзивності (пандуси, поручні, обладнання душових кімнат);

переглянути порядок виходу підопічних за межі Закладу, усунувши надмірні та необґрунтовані обмеження свободи пересування;

налагодити системну співпрацю з центрами безоплатної правничої допомоги та інформування підопічних про їхні права;

внести до посадових інструкцій персоналу пунктів про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання;

усунути порушення вимог ДБН В.2.2-18:2007 щодо дотримання допустимої площі проживання підопічних у житлових кімнатах;

забезпечити ліжковим хворим та маломобільним підопічним право на регулярні прогулянки на свіжому повітрі;

забезпечити дотримання прав підопічних на приватність;

удосконалити систему фінансового управління коштами підопічних з метою забезпечення належного захисту прав і законних інтересів недієздатних осіб.

Додаток: фотофіксація на 5 арк.

Керівник групи НПМ

**Головний спеціаліст
Відділу сприяння роботі
регіональних представництв**

Ірина ЖМАКА

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Φοτο 7

Φοτο 8

Фото 9

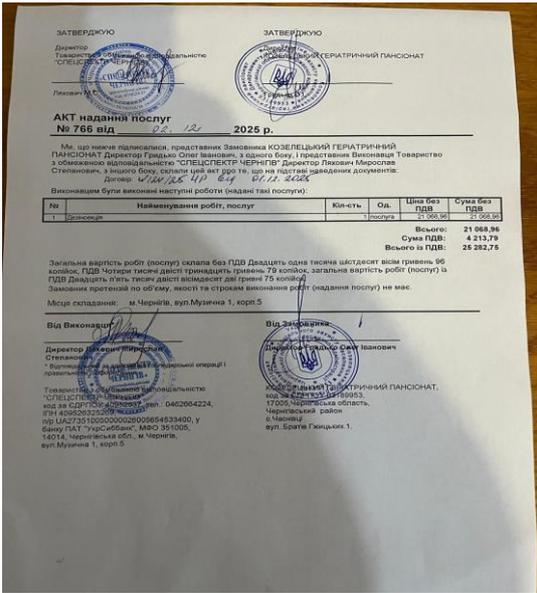

Фото 10

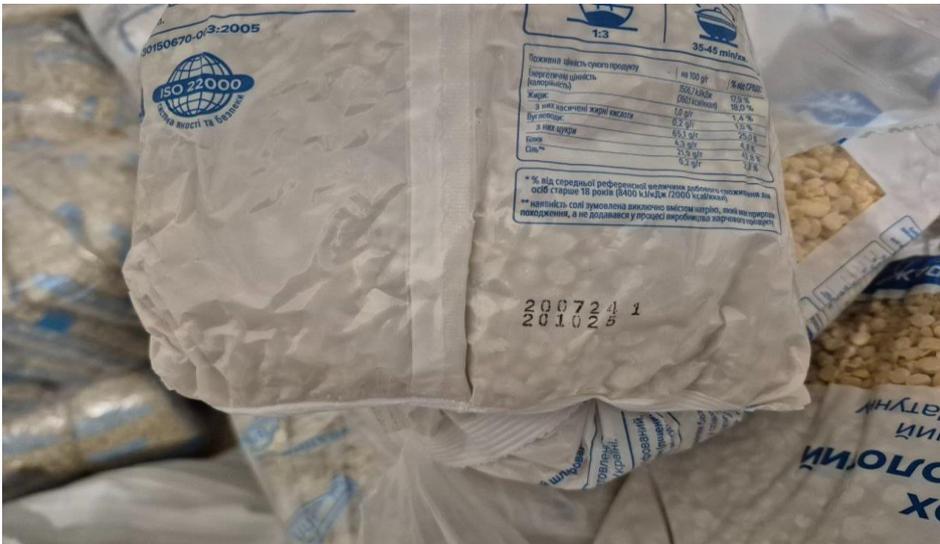

Фото 11

Фото 12

